

Lausunto

17.06.2026

Asia: VN/23886/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vuosina 2026-2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

EK kiittää lausuntopyynnöstä otsikkoasiassa. Lausuntonamme esitämme kunnioittavasti seuraavan.

EK pitää tärkeänä sitä, että vuonna 2025 voimaan tullut verohyvitys eräille suurille ilmastoneutraaliin talouteen tähtääville investoinneille saa jatkoa esitetyn verohyvityksen muodossa. Edellisen verohyvityksen kannustamana on jo tehty useita investointipäätöksiä, ja vaikka on vielä ennenaikaista arvioida verohyvitysmallin vaikuttavuutta kokonaisvaltaisemmin, voidaan sitä pitää arvokkaana instrumenttina investointien vauhdittamiseksi.

Suomella on erinomaiset edellytykset houkutella puhtaan siirtymän investointeja ja vauhdittaa siten talouden kasvua, mutta Suomi kilpailee puhtaan siirtymän investoinneista muiden valtioiden kanssa, ja monissa näissä valtioissa on käytössä vastaavia tai huomattavasti avokätisempiä tukijärjestelmiä. Verohyvitys vahvistaakin Suomen houkuttelevuutta investointikohteena ja edistää siinä mainittujen investointien aloittamista.

Julkisen talouden kannalta on olennaista, että hyvityksen fiskaaliset vaikutukset toteutuvat vain, jos hyvitykseen oikeutettu investointi toteutuu ja osoittautuu kannattavaksi, ja jaksottuvat useiden vuosien ajalle. Yleisesti EK pitää tärkeänä paluuta tiukempaan valtiontukisääntelyyn ja valtiontukikilpailun rajoittamiseen. Hyvä investointiympäristö EU:ssa ei perustu laajamittaisiin valtiontukiin, vaan vakaaseen, ennakoitavaan ja kilpailukykyiseen toimintaympäristöön.

EK pitää myönteisenä, että ehdotuksessa on hyödynnetty uusien CISAF-valtiontukipuitteiden tuomaa liikkumavaraa. Tämä vastaa useisiin edellisen investointihyvityksen haasteisiin, kuten rajoitteisiin ydinsähköllä tuotetun vedyn tuotannolle ja käytölle, teollisuuden päästövähennyksissä käytettäville teknologioille ja toisaalta tiukoille hankkeiden valmistumisen aikarajoille. EK pitää myös valtaosin soveltamisalaan esitettyjä kansallisia rajoituksia perusteltuna, jotta hyvitys kohdentuisi hankkeisiin, jotka eivät käynnistyisi lainkaan tai samassa laajuudessa markkinaehtoisesti. Yleisesti on tärkeää, että hyvityksen ehdot ovat mahdollisimman selkeät ja hallinnollinen taakka kohtuullinen suhteessa tuen kokoon, ja että hyvityksen soveltamisalaan kuuluvissa investoinneissa olisi mahdollisimman vähän teknologioihin liittyviä rajoitteita, esimerkiksi vedyn tuotantoa ja käyttöä koskien.

Verohyvityksen kesto

Puhtaan teollisuuden kehityksen ohjelman valtiontukipuite eli CISAF-kehys on voimassa vuoden 2030 vuoden loppuun. Myös esitetyn verohyvityksen voimassaoloa tulisi harkita ulotettavaksi nyt esitettyä vuotta 2027 pidemmälle, vuoden 2030 loppuun saakka. Tämä toisi investointien suunnitteluun kaivattua selkeyttä ja ennakoitavuutta. Eryteisesti pitkää suunnittelua vaativille teollisille investoinneille hyvityksen pidempi voimassaoloaika olisi arvokas.

EK pitää hyvänä, että esityksessä on hyödynnetty tukipuitteiden mahdollisuutta pidentää hankkeiden toteutuksen aikataulua aiemmasta 36 kuukaudesta 48 kuukauteen ja teollisten hankkeiden osalta 60 kuukauteen. Pidämme tärkeänä, että määräajan ylitys ei johda suoraan tuen menettämiseen ja että hankkeen toteuttajasta riippumattomat tilanteet, kuten viivästykset lupa- ja viranomaiskäsittelyssä huomioidaan.

Verohyvityksen määrä

Esitysluonnoksessa hankkeen investointikustannusten euromääräinen alaraja olisi vuoden 2025 investointihyvityksen tapaan 50 miljoonaa euroa. Alaraja koskee teollisuuden päästövähennys- ja energiatehokkuushankkeita sekä puhtaiden teknologioiden valmistusta. Energiahankkeita koskisi tukipuitteiden mukainen 1MW raja.

EK huomauttaa, että kyse on kansallisesta rajauksesta, joka ei perustu valtiontukipuitteiden vaatimuksiin. Muissa EU-maissa käyttöön otetuissa tukivälineissä vastaavanlaisia kynnysarvoja ei ole asetettu. Korkea ala-rajaa tarkoittaa käytännössä, että esimerkiksi pk-yritysten on vaikea hyödyntää hyvitystä. Siten kansallista, tiukempaa alarajaa laskemalla oletettavasti myös tavoiteltu vaikutus investointien vauhdittamiseen olisi voimakkaampi, etenkin pienten ja keskisuurten yritysten joukossa.

Luonnoksessa on esitetty, että teollisuuden kasvihuonepäästöjen ja energiakulutuksen vähentämistä koskevien investointihankkeiden 50 miljoonan euron vähimmäiskoko voitaisiin laskea investointiohjelman tasolla siten, että investointiohjelma voi koostua useammasta eri investoinnista. EK pitää tätä ratkaisua perusteltuna, mutta katsoo, että vastaava laskentatapa voitaisiin ulottaa laajemmin hankkeisiin, jotka muodostuvat useammasta pienemmästä, toisiinsa liittyvästä hankkeesta.

On huomattava, että mainittu alaraja rajaa käytännössä esimerkiksi kotimaisen palvelusektorin ja puhdasta siirtymää edistäviä investointihankkeita muun muassa biokaasun tuotannossa tai sähkön ja lämmön varastoinnissa tuen ulkopuolelle. Rajan laskeminen voisi lisätä investointien määrää ja vauhdittaa edelleen puhdasta siirtymää ja fossiiliriippuvuuden vähentämistä. Näin voitaisiin tukea kotimaisen arvonalisän luontia. Hallitus voisi myös arvioida sellaisten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointimekanismien luontia, jotka kohdistuvat myös palvelusektorille. Tällaisia voisivat olla esim. erillinen investointihyvitys palvelualueille tai palvelualueiden sähköveron alentaminen.

Ihannetapauksessa verohyvitys kohdentuisi sellaisiin hankkeisiin, jotka eivät ilman verohyvitystä olisi toteuttamiskelpoisia. Näin ollen EK huomauttaa, että EU-valtiontukipuitteiden mahdollistamalla, luonnoksessa esitettyä suuremmalla tuki-intensiteetillä myös verohyvityksen myötä toteutuvien investointien määrä kasvaisi suuremmaksi.

Myös hyvityksen vähennysmäärää voitaisiin harkita korotettavaksi luonnoksessa esitetystä kymmenestä prosentista hyvityksen kokonaismäärästä per vuosi.

Verohyvityksen kohdentuminen

EK pitää positiivisena sitä, että esitetty malli kattaa edellistä verohyvitystä laajemmin erilaisia investointeja, kuten lämmön kausivarastoinnin ja sähkön pitkäaikaisen varastoinnin ja hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen. Erityisesti kausivarastoinnin määritelmää tulisi tarkentaa jatkovalmistelussa, sillä se on tällä hetkellä epäselvä. Myös lyhyempiä aikaisen varastoinnin ottamista verohyvityksen soveltamisalaan tulisi harkita jatkovalmistelussa. Myös vetyvarastot tulisi ottaa verohyvityksen soveltamisalan piiriin.

Esitysluonnoksessa soveltamisalaa rajataan energiahankkeiden vain sellaisiin investointityyppeihin, joihin on arvioitu liittyvän laajamittaista tukitarvetta ja joita ei arvioida vielä syntyvän riittävästi markkinaehtoisesti. EK pitää tätä lähtökohtaa kannatettavana, kunhan rajaukset ovat selkeästi perusteltuja. Käytännössä valtiontukipuitteiden mahdollistamasta soveltamisrajasta on vuoden 2025 investointihyvityksen tavoin rajattu ulos sähkön tuotantoinvestoinnit. Lisäksi uutena rajataan ulos energian lyhytaikaista varastointia, jollaisia oli kappalemääräisesti suuri osa vuoden 2025 investointihyvityksen saaneista hankkeista.

Vedyn kohtelu verohyvityksessä

EK kiinnittää huomiota siihen, että vedyn sekä uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden osalta esitys ei hyödynnä CISAF:n tuomaa laajempaa teknologianeutraaliutta täysimääräisesti. Vähähiilisten polttoaineiden tuotanto voisi tulla hyvityksen piiriin, kun niitä tuotetaan yhdessä muuta kuin biologista alkuperää olevien polttoaineiden (RFNBO) kanssa ja vähintään 80% tuotetuista polttoaineista on uusiutuvia. Tämä perustuu CISAF:n jaksoon 4.1. Jakso 4.2. mahdollistaisi kuitenkin myös laajemmin vähähiilisen vedyn ja polttoaineiden tukemisen.

Vaikka on mahdollista, että suuri osa Suomessa suunnitelluista vety-hankkeista pystyisi täyttämään vaatimuksen tuottaa 80-prosenttisesti RFNBO-vaatimusten mukaista vetyä, prosenttiosuus lukitsee silti hankkeiden tuotantoa ja sähkönhankintaa vuosiksi eteenpäin. Lisäksi se sulkee ulos sellaiset hankkeet, jotka perustuisivat valtaosin ydinsähköön, kestävästä biomassasta tuotettuun sähköön tai metaanipyrolyysiin. EK katsoo siten, että investointiverohyvityksen olisi perusteltua hyödyntää myös jaksoon 4.2. kuuluvaa laajempaa mahdollisuutta tukea vähähiilistä tuotantoa.

Useimmissa Suomessa suunnitteilla olevissa vedyntuotantohankkeissa pyritään tuottamaan pääsääntöisesti RFNBO-polttoaineita päätuotteena, ja sivutuotteena tuotetaan jonkin verran verkkosähköllä tuotettua vähähiilistä vetyä. Poikkeus edellisestä on vetypohjaista lentopolttoainetta (e-SAF) tuottavat projektit, joissa sekä RFNBO että puhtaasta verkkosähköstä tuotettu vähähiilinen vety ovat hyväksyttäviä raaka-aineita. Myös teollisuus tarvitsee tulevaisuudessa vähähiilistä vetyä, koska sen tasainen tuotantoprofiili ja kustannustehokkuus soveltuu teollisuuskäyttöön, erityisesti vetymarkkinan alkuvaiheessa, kun laaja vetyinfra ei ole vielä käytettävissä. Näissä käyttötarkoituksissa RFNBO-vedyn suosiminen voi johtaa markkinavääristymiin.

Esitysluonnoksen perusteluiden mukaan rajaukset on tehty osin, koska jakson 4.2. tarkemmat säännöt edellyttävät, että tukiohjelmasta vähintään 30% varataan RFNBO-vaatimukset täyttävien polttoaineiden valmistukseen. Verotukseen perustuvassa tukiohjelmassa tällaisen varauksen tekeminen on ymmärrettävästi vaikeaa verrattuna suoriin tukiohjelmiin, joilla on oma rajattu budjettinsa. Ymmärrämme perustelut, mutta pidämme silti tärkeänä että jatkovalmistelussa haettaisiin ratkaisua joka ei rajaa tarpeettomasti vedyn tuotantoa.

Lisäksi esitysluonnoksessa 14 § momentin 3 mukaan tuotettujen vähähiilisten polttoaineiden energiasisällön on oltava peräisin muista kuin fossiilisista lähteistä. Yleisesti ottaen EK pitää kannatettavana, että hyvitys kohdistuu päästöttömään energiaan. Esitetty ehdoton rajaus sulkisi kuitenkin pois esimerkiksi metaanipyrolyysiin perustuvat hankkeet, joissa hiilidioksidi muunnetaan kiinteään muotoon, jolloin se ei vapaudu ilmakehään ja voidaan käyttää raaka-aineena. Valtiontukipuitteet sallivat, mutta eivät velvoita tällaisen rajauksen tekemistä. Esitämme siksi pitäytymistä rajauksissa, jotka koskevat tuotetun vedyn päästöjä, eivät energiasisällön alkuperää. On

todennäköistä, että valtaosa Suomessa käynnistyvistä hankkeista perustuisi tällöinkin päästöttömään energiaan.

Esitysluonnoksen 21 § säädetään erityisistä edellytyksistä biopolttoaineiden, vedyn tai vetypohjaisten polttoaineiden käytölle. Pykälän tulisi olla kokonaisuudessaan CISAF-kehikon kohdan 146 mahdollistama, joka sisältää RFNBO- tai vähähiilisen vedyn lisäksi myös vedyn, joka on tuotettu hyödyntäen kestävyyskriteerit täyttävää biomassaa.

Hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen

EK pitää erinomaisena, että hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen sekä varastointi ovat hyvityksen piirissä. Biogeenisen hiilen talteenotto voi tuoda merkittäviä taloudellisia ja ilmastohyötyjä sekä korvata fossiilisia raaka-aineita ja polttoaineita, ja siinä Suomella on eurooppalaisittain erinomaiset edellytykset. Biogeenisen hiilen talteenotto tarjoaa uuden keinon hiilineutraaliuden saavuttamiseen ja hiilidioksidin poistamiseen ilmakehästä. Tällä hetkellä hankkeiden toteuttaminen ei ole kuitenkaan markkinaehtoisesti kannattavaa, joten verohyvityksen ja tuki-instrumenttien lisäksi tarvitaan eurooppalaiset markkinat, jossa talteen otetulle biogeeniselle hiilelle syntyy arvo markkinoilla ja siten positiivinen lisäkannustin hankkeiden toteutukselle. Näin investoinnit voisivat lähteä laajemmin liikkeelle.

EK korostaa, että talteenotettua hiilidioksidia on voitava hyödyntää myös muissa tarkoituksissa, kuten kemianteollisuuden tuotteissa, joissa voidaan myös saavuttaa päästövähennyksiä. Siksi on hyvä, että esitysluonnoksen perusteluiden mukaan 20 § ehdot eivät estäisi hyvityksen myöntämistä myös muille kuin turvasatamasääntöjen mukaisille hankkeille, mikäli hakija voi osoittaa tämän johtavan päästövähennyksiin. Selkeyden vuoksi tämä olisi perusteltua todeta myös suoraan itse pykälässä.

EK esittää, että pykälissä ja perusteluissa täsmennetään lisäksi siten, että se kattaa hiilidioksidin (CO₂) lisäksi myös muiden soveltuvien hiiliyhdisteiden, kuten häkäkaasun eli hiilimonoksidin (CO) talteenoton, ja että 20 § ehtojen täyttäminen voi koostua talteenotetun hiilen käytöstä useisiin pykälässä mainittuihin tarkoituksiin, ei poissulkevasti vain yhteen. Tämä on tärkeää erityisesti suurten hiilen talteenottohankkeiden toteutettavuuden kannalta.

Sähkön pitkäaikainen varastointi ja lämmön kausivarastointi

Esitysluonnoksessa sähkön pitkäaikaisella varastoinnilla tarkoitetaan sellaista sähköenergian varastointia, jossa varastoitua sähköä pystyttäisiin purkamaan takaisin sähköverkkoon vähintään 12 tunnin ajan, ja lämmön kausivarastoinnilla useiden kuukausien varastointia (2 § kohdat 4) ja 5). EK

pitää yleisesti perusteltuna tuen kohdentamista pidempiaikaiseen energian varastointiin, jossa tuen tarve on todennäköisesti suurempi ja edellinen hyvitys on jo vauhdittanut lyhytaikaisen varastoinnin hankkeita. Jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota lausuntopalautteen pohjalta siihen, että määritelmät sähkön ja lämmön osalta ovat hankekehittäjille mahdollisimman yksiselitteisiä ja teknistaloudellisesti perusteltuja, eivätkä ohjaa kapasiteetin hyödyntämiseen epätarkoituksenmukaisella tavalla.

Investointihyvityksen soveltamisalaan otettaisiin mukaan sähkön pitkäaikainen varastointi ja lämmön kausivarastoinnin investoinnit. Pidämme tätä energiajärjestelmän kehittämisen kannalta erittäin positiivisena. Lakiluonnoksessa olevat määritelmät kyseisille varastoille ovat kuitenkin hyvin epämääräiset. Etenkin lämmön kausivarastoinnin määritelmä useiden kuukausien varastointiajasta on epäselvä ja monitulkintainen. Näin lakiluonnos jättää merkittävän määrän tulkinnan varaa, sisältyykö joku hanke tuen piiriin vai ei. On perusteltua pyrkiä kohdentamaan verohyvitystä erityisesti hankkeille, jotka kasvattavat kykyä pitkäaikaiseen lämmön varastointiin energiajärjestelmässä, mutta samalla on syytä varmistaa että lämpövarastokapasiteettia voidaan hyödyntää myös lyhyempikestoisesti tukemaan energiajärjestelmän toimintaa.

Samalla muistutamme, että energiajärjestelmän kannalta lyhyempiaikaisien kausivarastojen (esim. useiden päivien tai viikkojen), jotka eivät ole vielä markkinaehtoisesti kannattavia, lisääntyminen olisi energiajärjestelmän kannalta hyödyllistä.

Lämmön varastoinnin määritelmiä on syytä jatkovalmistelussa tarkentaa, ja samalla tulee huomioida että verohyvityksen kriteerit eivät ohjaisi varastointi-investointien käyttöön tavalla, joka ei energiajärjestelmän kannalta ole hyödyllistä.

Lisäksi katsomme, että vetyvarastot tulisi ottaa soveltamisalan piiriin. Vedyn varastoinnilla on suuri merkitys koko puhtaan energiajärjestelmän kannalta, mutta niiden taloudelliset mallit ja toimijat ovat vielä kehittymättömiä. Avoimeen vetyinfraan liitettyjen vetyvarastojen rakentamiseen tulisi olla selkeitä kannusteita.

Teollisuuden päästöjä vähentävät ja energiatehokkuutta parantavat hankkeet

Teollisuuden päästöjä vähentävät ja energiatehokkuutta parantavat hankkeet investointihyvityksessä perustuvat CISAF:n jaksoon 5, joka on teknologianeutraalimpi kuin aiempi TCTF ja vuoden 2025 investointihyvitys. Aiemmasta poiketen hyvitys ei rajoittuisi ainoastaan sähköistymiseen ja vedyn käyttöön, vaan edellyttäisi 40 % päästövähennyksiä laitostasolla, 90 % päästövähennyksiä teknisen yksikön tasolla tai 20 % energiankulutuksen vähentymistä. EK kannattaa esitysluonnoksen lähestymistapaa, jonka mukaan soveltamisala määritellään laajasti CISAF:n mukaisesti eikä sitä rajata vain tiettyihin päästövähennys- ja energiatehokkuusteknologioihin. Maakaasun rajaaminen ulos on kuitenkin tässä yhteydessä perusteltua.

Aiemmasta hyvityksestä poiketen hyvitys voi kohdistua koko laitoksen lisäksi teknisen yksikön päästöjen vähentämiseen tai energiatehokkuuden parantamiseen. Tämä on myönteistä, sillä erityisesti vaativimpien päästövähennyshankkeiden toteutus voi edellyttää eri prosessin osiin kohdistuvia investointeja, jotka voivat edetä vaiheittain.

EK pitää myönteisenä, että CISAF-puitteiden mahdollistama integroitu lähestymistapa teollisuuden hankkeisiin liittyvässä energiantuotannossa on otettu käyttöön 18 §:ssä. Tämä tarkoittaa, että teollisuuslaitos voi hakea investointihyvitystä koko hankkeelle, jossa vety tai polttoaine sekä tuotetaan että käytetään saman laitoksen prosessissa, ilman tarvetta pilkkoa hanke kahteen erilliseen ja eri jaksoihin perustuvaan hakemukseen.

18 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan yhtiön on itse käytettävä tuotetuista polttoaineista vähintään 80 prosenttia. Kyseinen rajoitus perustuu CISAF:n kohtaan 131, joten siitä ei voi kansallisesti poiketa. Käytännössä rajoitus voi olla monissa hankkeissa varsinkin vuositasolla liian tiukka, sillä teollisuusprosessien energiankulutus vaihtelee tuotantovolyymin mukaan, ja yrityksillä pitää olla mahdollisuus myydä tuotantoa myös ulkopuolelle. Ehdotamme, että 80 %:n omakayttövaatimusta voitaisiin arvioida investointihankkeen koko teknisen elinkaaren ajalla vaihtoehtona vuosittaiselle arvioinnille.

Muita huomioita

EK kannattaa sitä, että tukiviranomaisen tehtäviä hoitaisi edelleen Business Finland.

Vaatus hakea investointihyvitystä ennen töiden alkamista on perusteltu, mutta käytännössä suurissa teollisuushankkeissa hankevalmistelu, mukaan lukien suunnittelu, ympäristöluvitukset ja rahoitusneuvottelut, voi kestää useamman vuoden ennen virallista työaloituspäätöstä. Ehdotamme siksi, että Business Finland julkaisee riittävän ajoissa selkeät ohjeistukset siitä, mitä katsotaan töiden alkamiseksi ja mikä vielä lasketaan luvituksi tai valmisteluksi. Tämä on kriittistä oikeusvarmuuden kannalta. Hakuaika tulisi avata mahdollisimman pian lain voimaantulon jälkeen, jotta yrityksillä on realistinen mahdollisuus hyötyä hyvityksestä ennen vuoden 2027 määräajan päättymistä, ellei määräaika pidennetä vuoteen 2030 saakka. On myös varmistettava, että Business Finlandin resurssit käsittelyyn ovat riittävät, jotta hakemusten käsittelystä ei muodostu pullonkaulaa.

EK huomauttaa, että valittu hyvitysmalli ei sovellu ns. Mankala-yhtiöiden tekemiin investointeihin.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Sami Pakarinen

Johtaja

Peljo Janne
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Isomaa Anita
Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Anita Isomaa / Janne Peljo